

**שיחה עם הסופר
עודה בשאראת**
עמ' 9

זה הדבר

מועלי כל הארצות התאחדו!

زوهديرخ ZO HADEREKH

גיליון 21 / 1 ביוני 2022

מפגינים בשטחים הכבושים תובעים את פירוק ההתנחלויות, שבת, 28 במאי 2022 (צילום: שלום עכשיו)

מבחן האמת של מרצ ורע"מ לקראת הארכת "תקנות החירום"

מחוק יו"ש לחוק יוק

התיישבותם הבלתי חוקית מחוץ לגבולות המדינה. בין הזכויות: ביטוח בריאות ממלכתי, ביטוח לאומי, חוק הכניסה לישראל, חוק מרשם האוכלוסין ועוד. בהיעדר תקנות בתוקף, יפקעו גם סמכויות המוסדות הישראליים בשטחים הכבושים, בהם רשות המסים, המרכז לגביית קנסות ורשויות ההוצאה לפועל. משטרת ישראל תאבד גם היא את סמכויותיה בשטחים, ולא תוכל לנהל חקירות או לבצע מעצרים בתחומי הגדה. סער, איש הימין הקיצוני, התקשה להשלים עם היעדר הרוב להארכת תקנות האפרטהייד. לכן איים במשבר קואליציוני ואף בפזיזות הכנסת. הנמענים אליהם כוונת איומי סער ברורים: עליו להשיג את תמיכתן של מרצ ורע"מ, החברות בקואליציה, כדי להבטיח את המשך הכיבוש ואת העמקתו.

שתי המפלגות ניצבות בפני מבחן האמיתי. מרצ ורע"מ נטשו אמנם במהלך השנה האחרונה את כל הערכים שבשםם נבחרו לכנסת. אך כעת, עליהן להחליט אחת ולתמיד באיזה צד הן עומדות: בצד השלום והדמוקרטיה או בצד המתנחלים והאפרטהייד.

ממשלת הימין נאלצה השבוע (30.5) לדחות את ההצבעה להארכת "תקנות שעת חירום (יהודה ושומרון - שיפוט ועזרה משפטית)" הידועות בשם "חוק יו"ש". תקנות קולוניאליות אלה אושרו באופן זמני ב-1967 ומחילות למעשה את החוק הישראלי על המתנחלים בשטחים הכבושים. מאז, הצביעו מפלגות הקואליציה לדורותיהן על הארכת תוקפן מדי חמש שנים.

תוקף התקנות יפוג בסוף יוני, והפעם הגיע תורו של שר המשפטים גרעין סער להאריך. אולם, סער מתקשה לגבש את הרוב הדרוש לכך. סיעות הימין באופוזיציה הודיעו כי בכוונתן להצביע נגד כל הצעת חוק שתזווג הקואליציה. למרבה האירוניה, אם יתמידו בעמדתן, הן יובילו לביטול האפרטהייד בשטחים הכבושים. בהיעדר תקנות בתוקף, ינותקו ההתנחלויות מישראל. הסמכות המשפטית הישראלית בשטחים תתפוגג, והמתנחלים יהיו כפופים ישירות למערכת המשפט של הממשל הצבאי – בדיוק כמו התושבים הפלסטינים בגדה המערבית.

בתרחיש כזה, יאבדו המתנחלים את הזכויות השמורות להם כאזרחים ישראלים. כיום, הם נהנים מהזכויות חרף

"כשסיימו אחד מהם אמר לי: 'ככה זה'. באותו היום אמרתי לעצמי: זאת הטרגדיה — התרחיש היחידי שבו אנחנו יכולים לפנות אחד לשני בערבית הוא בתור שוטרים וחסידים. עוד אמרתי לעצמי: הגוף שלי מסומן — הם מזהים את הגוף שלי כחשוד".

ד"ר אלמוג בהר, משורר, "הארץ", 16.5

משנה מקום - משנה דעה

"מפלגת ישראל ביתנו בראשות אביגדור ליברמן היא זו שביקשה את הדחייה בחוק לחשיפת הצהרות ההון של בכירי הפוליטיקאים — כך פורסם באתר 'שקוף'. את הבקשה יזמה ח"כ אלינה ברדץ'-יאלוב מישראל ביתנו. ועדת השרים לחקיקה בראשות שר המשפטים גדעון סער החליטה לדחות את הדיון בחוק המפתח למניעת שחיתות. ההצעה קבעה כי על ראש הממשלה, שריו, סגניהם, ראשי המפלגות ובני משפחותיהם להגיש הצהרת הון שתפורסם בריב. המטרה: 'להתמודד עם ניגודי עניינים קיימים'. יו"ר הוועדה סער (תקווה חדשה), קיבל פנייה משתי מפלגות, ישראל ביתנו ויש עתיד, לדחות את הדיון — ונעתר. זה לא החוק הראשון להגברת טוהר מידות שהוועדה מפילה: בדצמבר היא הפילה חוק לשקיפות בקרב ועדת השרים עצמה, אף שמי שיושב בה כיום הגיש חוק דומה כאשר ישב באופוזיציה. בפברואר דחתה הוועדה הצעת חוק לאיסור מתן כספים קואליציוניים. זו אותה הצעה בדיוק שהוביל לפיד בעבר".

תומר אביטל, "העין השביעית", 18.5

דברים בשם אומרם

עם ישראל מאמין לרע"מ ולא לנתיניהו

"ראש הממשלה חזר להסית נגד רע"מ. זה אותו נתיניהו שניהל איתנו מערכת יחסים גם בתקופת הממשלה הקודמת. ניהלנו משא ומתן קואליציוני שמתועד במכשיר הנייד שלי. כנראה שנצטרך להוציא חלק מזה למרות שאנחנו יודעים שעם ישראל מאמין לנו ולא מאמין לבנימין נתיניהו. יותר מזה, חברי מרכז הליכוד מאמינים לנו ולא לנתיניהו".

יו"ר רע"מ, ח"כ מנסור עבאס, במסיבת עיתונאים בכנסת, 11.5

בקשה צנועה וחסרת סיכוי מנשיא ארה"ב

"לנשיא ארה"ב ג'ו ביידן, שלום רב. שמחתי לשמוע שאתה שוקל לבקר במזרח ירושלים ללא ליווי נציגים ישראלים רשמיים, ובכך להביע אי הכרה בריבונות הישראלית שם. טוב מאוד. זה מרגש. אשמח אם באותה הזדמנות גם תודיע על הפסקה לאלתר של כל הסיוע הכלכלי והצבאי האמריקאי לישראל עד להפסקת הכיבוש. ברגע שתבקש במזרח ירושלים ללא ליווי ישראלי רשמי, אפשר יהיה לומר שאת הצעד הגדול והקשה כבר עשית: אי הכרה בריבונות ישראל שם. הפסקת הסיוע תהיה אך צעד קטן ומתבקש נוסף. שכן אם ישראל איננה ריבון במזרח ירושלים אבל בכל זאת שולטת בשטחה ובאוכלוסייתה, אזי היא כובשת".

רוגל אלפר, "הארץ", 12.5

בגז אי אפשר לאחוז, לדו"ח אין אחיזה במציאות

"בדו"ח האחרון על משק הגז הטבעי שפורסם על ידי משרד האנרגיה, הוצגו נתונים מופרכים ומוגזמים בנוגע לחיסכון של המשק הישראלי בזכות הגז הטבעי. לפי הדוח, כתוצאה מהמעבר לשימוש בגז טבעי, המשק הישראלי חסך 65 מיליארד שקל, לא פחות, וב-2021 בלבד. הנתון המדהים הזה זכה להדהוד של נציגי תעשיית הגז, של פוליטיקאים ושל פרשנים בעיתונות ובערוצי טלוויזיה, שבעליהם (אלי עזור, מבעלי מעריב וחברת הגז 'תמר פטרוליום', ויצחק תשובה, מבעלי חברת 'דלק' שהיה עד לאחרונה מבעלי קשת) מושקעים בגז. הבעיה היחידה היא, שבין הנתון הזה לבין המציאות אין כל קשר".

אריאל פז-טוויצקי, "המקום הכי חם בגיהנום", 13.5

סגן השר לכלום ולשום דבר מחפש עיסוק

"סגן השר במשרד ראש הממשלה, אביר קארה ממפלגת 'ימينا', דורש להדיח מהכנסת את ח"כ עופר כסיף מ'הרשימה המשותפת'. קארה שיגר מכתב ליו"ר ועדת הכנסת ניר אורבך בדרישה שייכנס דיון להדחתו של כסיף. נראה כי מדובר במהלך שיתקל בקשיים כבר בוועדת הכנסת, וההערכה היא שחברי מרצ לא יתמכו בבקשת ההדחה".

אמיר אטינגר, "ישראל היום", 16.5

המציאות המיידית של דיקטטורת הכיבוש

"פעם היכיתי בתחנת אוטובוס בירושלים. חיילי מג"ב, שהיו ממוצא מזרחי, בדקו רק אותי וכמובן פנו אלי בערבית.

מכתבים למערכת

המאבק בגירוש נמשך

ב-4 במאי, באישון לילה וללא כל התראה, פירסם בג"ץ פסק דין חריג וחמור ביותר בהשלכותיו. פסק הדין מכשיר גירוש של כאלף נשים, גברים, ילדים וקשישים פלסטינים מאיזור מסאפר-יטא שבדרום הר חברון. במשך למעלה מ-22 שנים מלווה האגודה לזכויות האזרח את תושבי הכפרים, הנאלצים לחיות תחת איום הגירוש. הם מתגוררים במערות ובצריפים ומתפרנסים מחקלאות. אנו מייצגים אחדים מהם מאז סוף שנות התשעים, ומאז הספיקו להוליד ילדים ונכדים.

עד כה עמד בתוקפו צו של בית המשפט שאסר על גירושם. אך פסק הדין שניתן ערב יום העצמאות ביטל זאת, ומעתה ניתן יהיה לנשל משפחות שלמות מאדמותיהן, ולהותיר את ילדיהן וזקניהן ללא קורת גג.

קיבלנו בתדהמה את פסק הדין העומד בסתירה מוחלטת למשפט הבינלאומי, ואשר הורה להטיל עלינו ועל תושבי האזור הוצאות משפט כבדות בגובה עשרות אלפי שקלים.

זו שעה קריטית במאבק בכיבוש. אנו נחושים להמשיך וזקוקים לכם לצדנו. על מנת שנוכל לעמוד בהוצאות ולהגיש בקשה לדיון נוסף (שכרוכה בהפקדת ערבון גבוה), עלינו לגייס בדחיפות סכום של מאה אלף שקלים. אסור לנטוש את תושבי הכפרים, ואסור לעצור את המאבק בגירוש.

עורכי הדין דן יקיר ורוני פלי

האגודה לזכויות האזרח

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com
או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

מורים מפגינים מול בתי השרים בתל אביב (צילום: הסתדרות המורים)

מערכת החינוך על סף קריסה עשרים אלף מורים הפגינו בת"א

שלושה תלמידי כיתה י"א מביה"ס תלמה ילון: דניאל סולומונס, מאיה רינאלדי ויובל פלג, ביצעו את שירה של להקת כוורת "שיעור מולדת" בסולידריות עם מוריהם. "כתלמידים, אנחנו מרגישים חובה לתמוך במורים שלנו, שמשקיעים מאמץ עצום למען עתידנו ומעניקים לנו כלים להסתדר בעולם", אמרו. "יש לנו מורים שמאוד משפיעים עלינו ותומכים בנו. אנחנו תמיד מרגישים שאנחנו יכולים לפנות אליהם, וחשוב לנו שיקבלו את מה שמגיע להם", הוסיפו. יצוין כי בשבוע שקדם לעצרת בתל אביב ערכו המורים משמרות מחאה מול בתייהם של השרים.

המשא ומתן על הסכם השכר בין הסתדרות המורים לבין משרד החינוך ומשרד האוצר החל בחודש ינואר, כשנתיים לאחר שפג תוקף ההסכם הקודם. המחלוקת המרכזית הן בנושאים של גובה השכר למורה מתחיל ותוספות השכר למורים הוותיקים. באוצר שואפים להעלות את שכר המורים המתחילים החודשי ל-8 אלפים שקלים. אולם הסתדרות המורים ומשרד החינוך דורשים תוספת שכר לכלל המורים, ומשכורת חודשית של 10 אלף שקלים למורה מתחיל. עד כה, חמישה חודשים לאחר תחילת השיחות, לא הניחה הממשלה הצעה ממשיית על השולחן.

ארגון המורים נקט עיצומים בתגובה למדיניות הממשלה. יו"ר הארגון רן ארז דרש פתיחת שיחות מול המשרד, ויצא בקמפיין נגד הרפורמות שמקדמת שרת החינוך יפעת שאשא ביטון בבגרויות ובמספר ימי הלימוד. הארגון הכריז על סיכסוך עבודה ועל עיצומים שכללו הפסקת מתן ציונים לתלמידים וניתוק שיתוף הפעולה עם משרד החינוך. אולם יומיים לאחר שהחל בעיצומים, חזר בו הארגון מצעדיו.

כ-20 אלף מורים וגננות מרחבי הארץ השתתפו (30.5) בהפגנת הסתדרות המורים, בה דרשו תוספות שכר במסגרת ההסכם הקיבוצי החדש. בהסתדרות המורים הגדירו את ההפגנה, שהתקיימה ברחבת מוזיאון תל אביב, כ"יריית פתיחה" בלבד, ואיימו בשיבושים עתידיים ואף בשביתה. המפגינים הדגישו כי המערכת נמצאת בקריסה, כאשר המוני מורים נוטשים את המקצוע בשל התנאים הירודים.

המורים, בצד הורים ותלמידים, הניפו שלטי מחאה בהם נכתב: "ישראל מתייבשת מגננות ומורות", "המורה הזו היא עניי", "מורה טוב הוא מורה בלי חיים", "די לחוסר ההערכה", "מורה עם לב זהב ועם משכורת רעב", "אני חמורה במשרה מלאה" ו-"מסביב לשעון בלי ממוץ". להפגנה הצטרפה משלחת מטעם מתמחי הרפואה המאוגדים בארגון "מרשם" והנאבקים לקיצור התורנויות בבתי החולים. בעצרת שהתקיימה בהפגנה, תקפה מזכ"לית הסתדרות המורים יפה בן דויד את שר האוצר אביגדור ליברמן ש"נגרר אחר פקיד האוצר האטומים". בן דויד הדגישה את התנגדותה להצעות שהעלה השר, וקראה לממשלה להתערב לטובת "הסכם שכר הוגן", שיהיה "הפתרון היחיד למשבר". במהלך הנאום, קרא הקהל: "ליברמן תתפטר – לא רוצים אותך יותר" ו-"לא להתקפל".

"הפגנת הענק הזאת היא לא עוד עצרת מחאה או שחרור קיטור", אמרה בן דויד. "ההתכנסות שלנו כאן היא לא פחות מאזעקת צבע אדום. מערכת החינוך שלנו על סף תהום – רגע לפני קריסה. היא מדרמטת את עצמה למוות", הוסיפה. "אנחנו מגיעים למשרד האוצר ומתריעים כבר חודשים ארוכים שאם לא יהיה הסכם שכר הוגן לעובדי ולעובדות ההוראה, הם יברחו. גני הילדים ייסגרו, כיתות יינעלו ולא יהיה מי שילמד", הדגישה.

50 התנחלויות

הוקמו תוך 5 שנים

לאחרונה פרסם ארגון "יש דין" דו"ח תחת הכותרת "רועים בשדות זרים", העוסק בחוות צאן של מתנחלים בגדה המערבית ובפגיעה בזכויות האדם של התושבים הפלסטינים. מהדו"ח עולה כי בין השנים 2017-2021 הוקמו למעלה מ-50 התנחלויות חדשות בגדה המערבית, שמתוכן לפחות 35 הן חוות צאן.

מטרת המתנחלים המוצהרת היא - השתלטות על קרקע בהיקף רחב ככל האפשר בתוך השטחים הכבושים.

הדו"ח חושף כי חוות הצאן הישראליות בשטחים הוקמו בניגוד לחוק: ללא החלטה רשמית של ממשלת ישראל, ללא היתרי בנייה ובניגוד לחוק הבינלאומי. למרות זאת, תומכת מדינת ישראל בחוות הצאן. ההתנחלויות נהנות מסיוע כלכלי, מהקצאות בלעדיות לשטחי רעייה ומשירותי תשתיות.

המסמך משרטט בהרחבה את שיטות הפעולה בהן משתמשים המתנחלים לשם דחיקת רועים וחקלאים פלסטינים מאדמתם. כן מסביר הדו"ח מדוע פרקטיקות אלה אינן חוקיות ופוגעות באופן קשה בזכויות האדם של הפלסטינים. הדו"ח מוכיח כי באמצעות חוות הצאן, חותרת ישראל ליצירת שינוי משמעותי וארוך טווח במפת ההתנחלות הישראלית בשטחים הכבושים. מדיניות זו של ישראל פוגעת באופן נרחב בזכויות האדם של הפלסטינים בגדה המערבית, ועלולה להוביל לגירוש על בסיס אתני ולנישול של קהילות פלסטיניות רבות מאדמותיהן.

מתנחלי החוות חמושים, חלקם רכוב על טרקטורונים או סוסים ונעזר בכלבים וברחפנים. הם תוקפים פלסטינים, מאיימים עליהם ואף פולשים לבתיהם הפרטיים, הורגים ופוצעים בעלי חיים, משחיתים רכוש, פוגעים ביבולים חקלאיים ומשתלטים על מקורות מים.

מארגון "יש דין" נמסר: "כפי שקורה ברחבי הגדה המערבית, רשויות החוק הישראליות לא עושות כל מאמץ אפקטיבי על מנת להפסיק את הפרת החוק המתמשכת מצד המתנחלים – חיילי הצבא אינם מונעים אלימות של מתנחלים נגד פלסטינים ולעיתים אף מסייעים לה".

כנס ראשון של היוזמה "מדינת פלסטין עכשיו"

בצל אירועי הימין הפשיסטי, נערך השבוע (29.5) בתל-אביב הכנס הראשון של היוזמה "מדינת פלסטין עכשיו" בהשתתפות ישראלים ופלסטינים. "מדינת פלסטין עכשיו" זו יוזמה של פעילי שלום למען הקמת מדינת פלסטין עצמאית בגבולות 67 ובירתה מזרח ירושלים. "בכנס נדרוש הכרה אזוטרית ועולמית במדינת פלסטין כעובדה, ולאחר מכן משא ומתן, ביצוע ויישום", נכתב בהזמנה לאירוע.

לדברי המארגנים: "הקמת מדינת פלסטין עצמאית היא זכותם של הפלסטינים ושל הישראלים השואפים לחיי שלום, צדק ושוויון. זכות זו אינה תלויה ברצונה הטוב של ממשלת ישראל, והיא תנאי הכרחי למשא ומתן אמיתי לשלום - לא תוצאה סופית שלו. מטרת הכנס היא לקדם את ההכרה במדינה פלסטינית ואת הקמתה עוד היום".

בכנס השתתפו חברי הכנסת עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת) ומוסי רז (מרצ), בצד פעילי שלום ובהם דנה מילס (שלום עכשיו), אלי ספרן (פורום ארגוני השלום), זיאד דרוויש (הוועדה לאינטראקציה עם החברה הישראלית) ושגירי ישראל לשעבר בדורם אפריקה אלון ליאל (קבוצת העבודה המדינית). בדבריו הדגיש ח"כ כסיף את חשיבותה של הקמת מדינה פלסטינית עצמאית בצד מדינת ישראל כ"צורך קיומי".

במהלך הדיונים התקיים ויכוח בין כסיף לבין רז. רז טען כי חברותן של מרצ ורע"מ בממשלה מכשירה את הקרקע לשותפות יהודית-ערבית. בתגובה לכך התריע כסיף כי חברותן של מרצ ורע"מ בקואליציה הימנית בהובלת בנט מכשירה מהלכים לחיזוק הכיבוש.

עודה: להוציא את להב"ה ולה פמיליה אל מחוץ לחוק

יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה (חד"ש), קרא להוציא את הארגונים הגזעניים להב"ה ולה פמיליה אל מחוץ לחוק. "ממשלת השינוי היא שאישרה את מצעד 'מוות לערבים' של להב"ה ולה פמיליה. אם לפיד וגנץ באמת נגד הכהניסטים – עליהם להכריז על להב"ה ולה פמיליה ארגוני טרור. פחות גינויים - יותר מעשים", הצהיר.

עודה תקף בפתח ישיבת סיעתו (30.5) את מצעד הדגלים שנערך בירושלים: "חברות וחברים, פעם ראשונה בהיסטוריה של הכנסת שגם בקואליציה וגם באופוזיציה נמצא ימין קיצוני והתנחלותי. אתמול התקיים מצעד הדגלים. זו המדינה היחידה בעולם שלא מצליחה להניף את הדגל שלה בבירתה משום שזה שטח כבוש".

שר הביטחון בני גנץ אמר בישיבת סיעת "כחול לבן" כי "הגיע הזמן לשקול את הגדרתם של ארגונים כמו לה-פמיליה כארגוני טרור".

השר לביטחון הפנים עמר בר-לב הוסיף: "עוד לפני שהייתי שר, פניתי ליועץ המשפטי לממשלה במטרה לבחון את הוצאתם של לה פמיליה ולהב"ה אל מחוץ לחוק. מדובר בקומץ רעשני וקשה. אני מתכוון לשוב ולפנות ליועצת המשפטית לממשלה כדי להמשיך בתהליך. אין ספק שהם פוגעים בביטחון הפנים במדינת ישראל ובמכנה המשותף הרחב שלנו. צריך להוציא אותם אל מחוץ לחוק".

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל
או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

בעקבות הרדיפות מצד השלטון הבריטי והאיום בגירוש האב יהושע מהארץ, יצאה המשפחה ב-1936 לפריס. ב-1942, בשנות כפרס, הוטל על בנימין בן ה-14 התפקיד של ראש קבוצה בנוער הקומוניסטי שפעל במחתרת.

מאבקו לשותפות יהודית-ערבית

בתום מלחמת העולם השנייה שב בנימין לישראל והצטרף למפלגה הקומוניסטית הישראלית ב-1948. בריאיון לעמותת "זוהרות" (יוטיוב, 16.6.2018) סיפר בנימין כי שירת בפלמ"ח והיה בהכשרה מגויסת בירושלים. על רשמיו מהמלחמה סיפר: "בכפרים באזור ירושלים לא נשאר אף ערבי. זה איום לראות כפרים ריקים. בגלל פציעה בכתף, העבירו אותי לסרפנד [צריפין] והביאו לשם שבויים ערבים – פלאחים שמעולם לא נגעו ברובה ולא השתתפו במלחמה [...] אני הבאתי לפלאחים את העיתון הקומוניסטי 'אל אתיחאד' ודאגתי שלא יפגעו בהם".

בשיחה עמו ב-2 במאי 2011, סיפר לי בנימין שבעת שירותו הצבאי היה חבר בקבוצה של כ-80 צעירים, שהמדריך שלהם היה חבר מק"י משה זסק (שכונה משה מ.פ.).

את רעייתו רות הכיר ב-1951, בעת שהיה מזכיר סניף ת"א של הנוער הקומוניסטי (בנק"י). בטקס קבלתה לתנועה, שנערך במועדון תרבות לעם בת"א, ענד בנימין לרות את העניבה האדומה.

בשיחה אחרת עמו, סיפר לי בנימין: "ב-1952 נשלחתי מטעם בנק"י לטבריה, שם היה מועדון מפלגה. את הפעילות ריכז אברהם הס, שגם גר במועדון. הצטרפתי אליו וגרנו יחד. רק כעבור חודשים אחדים התחילו לשלם לי משכורת מפלגתית של 24 לירות. בטבריה שכרנו רותי ואני דירת חדר, ושילמנו דמי שכירות של 20 לירות. לכן כל הזמן רעבנו ללחם. למזלנו, לאוהד של המפלגה הייתה חנות ירקות, והוא נתן לנו מעט. גם החברים הערבים מעילבון (פהמי זריק ואחרים) הצילו אותנו. בכל פעם שבאו לטבריה היו מביאים לנו מזון".

גיבור מעמד העובדים

"ב-1952 ארגנו בטבריה הפגנה של ה-1 במאי. היו שם אז שמונים חברי מפלגה, רובם בולגרים. בהפגנה השתתפו גם הפיונרים [הילדים] שאותם הדריכה רות. בבניין שבו שכן המועדון, היה גם מפעל בלוקים בשם בזלת, שהעסיק פועלים ערבים. הוחלט שאני אלך לעבוד במפעל ואארגן אותם. אולם אחד הפועלים הלשין עלי בפני המעבידים, ואלה היכו אותי מכות רצח ופיטרו אותי מיד. מזלי היה שאברהם הס היה במועדון, ירד מהר והציל אותי מידיהם".

בשנת 1965 החל בנימין לעבוד כרתך במפעל המתכת "קראוס" בתל אביב, ונבחר לוועד העובדים. הוא היה בין היתר חבר הוועד הפועל של ההסתדרות מטעם מק"י וחד"ש, ונטל חלק במאבקים של עובדי הנמלים, כמו גם בשביתות הגדולות שהתרחשו באותה תקופה. בריאיון ל"זוהרות" סיפר בהקשר זה: "אני פוטרתי ממקומות עבודה רבים [...] בכל מקום עבודה היו מגיעים למעסיק שלי ואומרים לו: 'אנחנו לא רוצים שיעבוד כאן'. ב'קראוס' השיב המעביד: 'אם תביאו מישהו אחר שיוודע לעבוד כמו בנימין – אחשוב על זה. עבורי בנימין אדם יקר וטוב וגם ישר'".

אחרי הפילוג שחל במק"י ב-1965, העמידו בנימין ורות לרשות הפעילות המפלגתית את ביתם בשכונת שבוי. בשנת 2015 עברו להתגורר בבת ים. במקביל לפעילותו הפוליטית ולחברותו באיגוד המקצועי, היה בנימין שניצור אמן רב-תחומי – הוא נהג לצייר ולפסל במתכת, בעץ ובחומר. בתערוכה העירונית של אמני ת"א ב-2015, זכה בפרס השני על פסלו החייל האלמוני.

תמר גוז'נסקי

30 יום למותו

בנימין שניצור

בנימין נולד בשנת 1928 להוריו יהושע ואהובה שניצור. יהושע (1888-1947) עלה לישראל מרוסיה ב-1905 ונמנה עם מייסדי פועלי ציון שמאל. בהמשך הצטרף למפלגה הקומוניסטית שפעלה במחתרת.

מהפכן מבטן ומלידה

בנימין נולד למשפחה בת שישה ילדים, והוא היה הצעיר מבינם. הילדים גדלו בתנאים של מחסור, נודדים ורדיפות מצד המשטרה הבריטית. בעת ישיבות מפלגה בביתם, היה בנימין מטפס על העץ בחצר כדי להתריע בשריקה מפני שוטרים בריטים. לבסוף, השתקעה המשפחה בשכונת מונטיפיורי בתל-אביב. בנימין ואחיו למדו בבית הספר באופן לא סדיר. כדי לסייע בפרנסת המשפחה, נהגו למכור חפיסות שוקולד ופרחים ליד תחנות האוטובוס.

ב-1934, כאשר למד בכיתה א' בבית הספר אחד העם, התווכח בנימין עם המורה, שהסביר שאלוהים מוריד גשם. בנימין טען שגשם יורד מהעננים, והמורה סילק אותו מהכיתה באומרו: "לך לאביך הקומוניסט".

בנימין סיפר לרות לוביץ' ("זו הדרך", 6.4.1988): "אבי ואחיי השתתפו במשמרות נגד 'כיבוש העבודה'. בזמן שביתת הרעב הגדולה של האסירים הקומוניסטים (1935), עמד אחיו ישראל בראש הפגנה של ילדים.

ב-1936 נאסרו אחיו יוסף, אחותו שרה ובעלה מתתיהו גרוסמן בעוון קומוניזם והתנגדות לשלטון הבריטי. בנימין סיפר את רשמיו הקשים מביקור המשפחה אצל יוסף, שהוחזק במרתף בכלא רמלה.

בנימין היה בן עשר כשאחיו יוסף וחברו עלי עבדו אל חאלק מירושלים נהרגו בעת ששירתו בבריגדות הבינלאומיות כמתנדבים במלחמת הרפובליקה הספרדית נגד הדיקטטור הפשיסט פרנקו.

לעזוב את ארצו ולהגר לבלגיה. ב-1996 שב לקולומביה, והתמודד ללא הצלחה על ראשות עיריית בוגוטה. ב-1998 נבחר שוב לפרלמנט, כנציג בוגוטה. הוא נבחר לכהונה נוספת ב-2002 וכיהן בתפקיד עד 2006.

הפרלמנטר המצטיין ולוחמת הסביבה

בכהונתו בלט פטרו כאחד ממבקרי החריפים ביותר של נשיא קולומביה ואיש הימין הקיצוני אלווארו אוריבה. הוא חשף פרשת שחיתות והפרת זכויות אדם רחבת ממדים שהובילה להרשעתם של פוליטיקאים ימניים רבים. ב-2010 התפטר מתפקידו והתמודד בבחירות לנשיאות קולומביה, בהן הגיע למקום הרביעי עם 9% מהקולות. בין השנים 2012-2015 כיהן פטרו כראש עיריית בוגוטה. ב-2014 הודח באופן זמני מתפקידו עקב האשמות שתלו בו את האחריות למשבר אשפה בעיר ולסיכון בריאות הציבור. אולם לאחר 35 ימים בלבד קבע בית המשפט העליון כי יש להחזירו לתפקיד.

בבחירות לנשיאות ב-2018 עמד פטרו בראש קואליציית מפלגות השמאל. בסיבוב הראשון של הבחירות זכה ב-25% מקולות המצביעים, בעוד שמועמד קואליציית הימין, איוואן דוקה, זכה ב-39%. בסיבוב השני הפסיד לדוקה לאחר שזכה ב-42% מהקולות.

המועמדת לסגנית הנשיא, פרנסיה מרקס, היא פעילת הקהילה האפרו-קולומביאנית. מרקס נולדה למשפחת כורים, ומגיל 13 התגייסה למערכה למען זכויות השחורים והילידים. במהלך השנים הצטיינה במאבקים למען הסביבה וסיימה תואר במשפטים. מרקס היא אחת מהפעילות הפמיניסטיות הבולטות בקולומביה.

הסיעה הגדולה בפרלמנט

בחודש מארס האחרון ולראשונה בתולדות קולומביה, נרשם ניצחון לגוש השמאל בבחירות לפרלמנט. ה"ברית ההיסטורית" של מפלגות השמאל זכתה ב-25 חברי פרלמנט והייתה לסיעה הגדולה ביותר. בסנאט, הגיעה ה"ברית ההיסטורית" למקום השני עם 17 חברים. מפלגת "קומונס" שהקימו כמה ממנהיגי ארגון הגרילה "הכוחות המזוינים המהפכניים של קולומביה", נחלה כישלון חרוץ וזכתה בפחות מ-1% מהקולות.

יוסי אבו

הצרות של ארה"ב באמל"ט: ניצחונות השמאל בבחירות

הניצחון האפשרי של השמאל בבחירות בקולומביה מדיר שינה מעיני ההנהגה האמריקאית. זאת, על רקע ניצחונות נוספים של השמאל באמריקה הלטינית: בצ'ילה - מועמד השמאל גבריאל בורייץ' זכה בנשיאות; ובברזיל - חוזים הסקרים את נצחונו המוחץ של מועמד השמאל "לולה" דה סילבה. ממשל ביידן מנסה לייצב את אחיזת ארה"ב באמריקה הלטינית, אך נתקל בקשיים. זאת, חרף הסרת כמה סנקציות כלכליות על קובה וחרף מו"מ מול ממשלת מדורו בוונצואלה. הנשיא ביידן נערך למפגש פסגה בהשתתפות מדינות יבשת אמריקה, שיתקיים בחודש יוני הקרוב בסן פרנסיסקו. הוא כבר הודיע כי לא הזמין אליו את נשיא קובה, ונצואלה וניקרגואה. בעקבות ההכרזה, הודיעו נשיאי מקסיקו, ארגנטינה, בוליביה ומדינות הקריביים שאין בכוונתם להגיע לפסגה מבלי שישתתפו בה כל מדינות היבשת - ללא יוצא מהכלל. בתנאים אלה צפוי ביטול של מפגש הפסגה, שמשמעותו - כישלון נוסף למדיניות ארה"ב באמריקה הלטינית.

ציור קיר בעיר מדיין שבקולומביה: פטרו וסגניתו מרקס (צילום: טלסור)

השמאל בסיבוב השני לנשיאות קולומביה לקראת מהפך היסטורי

איש השמאל ומועמד "הברית ההיסטורית" גוסטבו פטרו נבחר השבוע (29.5) להתמודד בסבב הבחירות השני לנשיאות קולומביה. מולו יתמודד בעל ההון רודולפו הרננדס, המכונה "טראמפ הקולומביאני". פטרו זכה ב-40% מהקולות בסבב הראשון, ואילו הרננדס ב-28%. סבב ההצבעה השני יתקיים ב-19 ביוני. ב"ברית ההיסטורית" של פטרו חברות 18 מפלגות ותנועות שמאל, בהן המפלגה הקומוניסטית, מפלגת העובדים, רשימת "כוח אזרחי", "האיחוד הפטריסטי" וכן התארגנויות פוליטיות שונות של העמים הילידים.

הרננדס בן ה-77, מועמד הימין וראש עיריית בוקארמנגה לשעבר, הבטיח להילחם בשחיתות. זאת, שעה שהוא ובנו נחקרים בגין עבירות שביצע האב בזמן כהונתו כראש עיר. בסיבוב השני צפוי הרננדס לקבל את תמיכתו של המועמד השלישי, פדריקו גוטיירס - נציג הימין שבשלטון, שזכה ב-24% מהקולות. הרננדס ידוע בשל עמדותיו הניאו-ליברליות והאנטי-פמיניסטיות: "מקומה של האישה איננו בממשלה. עדיף שהיא תשב בבית", הכריז במהלך מערכת הבחירות.

פעילות מהפכנית וגלות

פטרו נולד ב-1960 במחוז קורדובה שבצפון קולומביה להורים חקלאים. כשמלאו לו 17 שנים, הצטרף לתנועת הגרילה "אמ-19" והוענק לו הכינוי המחתרתי "אאורליאנו" - על שם גיבור הרומן "מאה שנים של בדידות" מאת גבריאל גרסיה מארקס. ב-1985 נעצר פטרו בשל אחזקת נשק לא חוקי, ושהה בכלא במשך 16 חודשים. לאחר שחרורו, סיים תואר ראשון ושני בלימודי כלכלה בקולומביה, ולאחר מכן השלים דוקטורט בכלכלה בספרד.

בין השנים 1991-1994 כיהן פטרו כנציג מחוז קונדינמרקה בבית הנבחרים של קולומביה. איומים על חייו אילצו אותו

נשק, גזענות ומה שבינם

בסוגייה. אזרחים אלה יכולים, אולי, לשאוב השראה ממדינת קליפורניה, הנחשבת בעלת החקיקה המחמירה ביותר בכל הנוגע לרכישה ולאחזקה של נשק. אולם מה שהוביל לחקיקה זו הוא למעשה פרק נוסף בהיסטוריה הדרכאית של האומה האמריקאית.

ההיסטוריה הגזענית של חוקי הנשק בארה"ב

בשנת 1967 הגיע לשיאו המאבק הגזעי והמעמדי של התנועה לזכויות האזרח בקליפורניה. בתקופה זו הוצפו הרחובות במקרי אלימות, בדרך כלל כלפי שחורים. המשטרה המקומית לא נקפה אצבע כדי למנוע את האלימות, ולעיתים אף יזמה אותה בעצמה. על רקע זה קמה תנועת הפנתרים השחורים – ארגון רדיקלי ומעמדי של אפריקאים-אמריקאים. חברי הארגון הבינו כי הרשויות לא מתכוונות להגן על ביטחונם האישי של השחורים, ולכן החליטו לפעול בעצמם. הם החלו לאגור נשק והשתלמו בחוקי נשקאית. חברי התנועה המאומנים יצאו לפעילויות בהן סיירו בשכונות עוני בעודם חמושים. הסיורים התקיימו לעיני השוטרים, והחברים היו ערוכים למניעת מתקפות אלימות מצדם.

אולם, כידוע אין דבר המעורר באדם האמריקאי הלבן יותר פחד מאשר אזרח שחור הפועל מתוקף זכויותיו החוקיות. עד מהרה החלה להיבנות תנועת נגד שדרשה להגביל את חוקי נשיאת הנשק – תנועה שהובלה, למרבה האירוניה, בידי איגוד הרובאים האמריקאי.

ב-2 במאי, 1967, ארגנו הפנתרים השחורים פעולה שזכתה לימים בכינוי "הפלישה לקפיטול". עשרות פנתרים שחורים במעילי עור ועם משקפי שמש וכומתות, וחמושים באקדחים, רובי סער ומכונות ירייה, צעדו ברחבי בניין הקפיטול בסקרמנטו והפגינו את זכותם להגנה אישית. חודשיים לאחר מכן, חתם רונלד רייגן, מושל המדינה דאז ומבשר הניאו-ליברליזם ו'כלכלת החלחול' לעתיד על 'חוק מלפורד'. החוק, שזכה בתמיכה חוצה מפלגות, הגביל את הזכות לשאת נשק והתנה את רכישתו ברישיון. ארגון הרובאים הלאומי בירך על המהלך, ורייגן הוסיף: "אין שום סיבה שאזרח יישא נשק ברחוב". ניתן רק לנחש מה הייתה תגובתו לו היה שולל החוק זכויות מאנשים לבנים.

יותר מחמישים שנה לאחר שנכנס 'חוק מלפורד' לתוקף, ממשיכים חברי הקונגרס הדמוקרטים לתרץ באופן מגוחך את חוסר יכולתם לאשר חוקים למען הגבלת נשק. כאמור, האיום העיקרי על הגמוניית הנשק הלבנה דוכא, נרצח ונמחק לפני שנים. כאשר התקשורת בוחרת לסקר מקרי ירי, היא ממקדת את תשומת הלב ברוצחים היחידניים ולא בכשלים המערכתיים. האחראים למקרי הירי ברובם הם צעירים לבנים החתומים על מניפסטים ימניים-קיצוניים של שנאה וגזענות. חרף זאת, מתעקשת התקשורת לציירם רק כאינדיבידואלים דחויים ומעורערים בנפשם. המדינה היחידה בעולם, בה מתרחשים אירועים ירי המוניים בבתי ספר, מרימה ידיים ומתייחסת באדישות לאפשרות הממשית שילד שנשלח ללימודיו לעולם לא ישוב. בכל הנוגע להגבלות נשק – ניתן רק לקוות כי יבוא יום בו דמוקרטים אמריקאים יאהבו את ילדיהם במידה כזו שתניע אותם לקדם בפועל חקיקה המגבילה רכישה ונשיאה של נשק.

תומר שור

פעילי הפנתרים השחורים (צילום: ארכיון פילס וורלד)

ב-24 במאי השנה, יומיים לפני תחילת חופשת הקיץ, נכנס צעיר בן 18 מהעיירה אוכלדי שבטקסס לבית ספר יסודי כאשר הוא חמוש ברובה סער, ורצח 19 תלמידים ושתי מורות. עיריית אוכלדי מתקצבת את המשטרה המקומית בסכומי עתק. אף על פי כן, שוטרים שעמדו מחוץ לבית הספר לא ניגשו אל הצעיר כשראו אותו נכנס אליו. בזמן ביצוע הפשע, עמדו השוטרים בחוסר מעש מחוץ לבניין ואף מנעו באלימות מהורי התלמידים להיכנס לבניין, תוך שימוש בנשק חשמלי. לעומתם, מורה בשם אירמה גרסיה התעמתה עם היורה, הגנה בגופה על התלמידים ושילמה על כך בחייה.

קורבנות איגוד הרובאים הם הילדים

למרבה הצער, התקפות ירי בבתי ספר בארצות הברית נפוצות למדי. ב-15 השנים האחרונות התרחשו למעלה מ-300 אירועים כאלה. ערוצי התקשורת הלאומית הפסיקו לסקרם בשל שכיחותם. בתחילת השנה הנוכחית, הפך ירי סיבת המוות השכיחה ביותר בקרב ילדים אמריקאים – יותר מתאונות דרכים, מחלות, שימוש בסמים וטביעה. במקביל, מניות חברות הנשק נוסקות, ורבים מן הפוליטיקאים הרפובליקאים מקבלים תרומות מאיגוד הרובאים הלאומי (NRA). פתרוןם לבעיה: להוציא את הילדים מבתי הספר ולהעבירם לחינוך ביתי, או לחמש את המורים. הדמוקרטים, המקבלים גם הם כספים מאיגוד הרובאים, מציעים רגולציה על קנייה ואחזקה של נשק, אך לא מנסים לקדם אותה.

"קנו טלוויזיה וקבלו אקדח במתנה"

האובססיה האמריקאית לנשק מחלחלת לכל תחומי החיים. על מדפי חנויות ברחבי ארצות הברית ולצד קרטוני חלב, מוצרי אלקטרוניקה ומשחקים לילדים, ניתן למצוא גם מגוון כלי נשק במחירי לכל כיס. ברוב המדינות של ארה"ב, נשיאת נשק אינה מותנית ברישיון, ומכירתו לא מחייבת עריכת בדיקה בנוגע לרקעו של הרוכש. בעיני אזרחים רבים, נחשב התיקון השני לחוקה האמריקאית הטקסט המכונן והחשוב ביותר – הלכה דאורייתא המוציאה מן האפשר כמעט כל ניסיון להטיל רגולציה על אחזקת נשק.

ישנם אזרחים אמריקאים שפויים, המעוניינים בהגבלות ומתוסכלים מחוסר הרצון של המערכת הפוליטית לטפל

הברית לתמוך בכיבוש באופן שמזיק לא רק לישראל ולפלסטיין, אלא גם לאינטרסים המעצמתיים שלה עצמה.

ללא ניתוח ההווה לא ייתכן ניתוח העתיד

מן ההיסטוריה מזנק הספר לעתיד, וטוען כי הקמת מדינה דו-לאומית בין הים לירדן היא הכרח. בין לבין, ועל אף שהספר מתיימר להציג תוכנית לפתרון טריטוריאלי ופוליטי בישראל/פלסטיין, מדלג לוסטיק מעל המצב השורר כיום בשטחים הכבושים - בחירה תמוהה ביותר. מונחים כגון מאחזים או מחסומים כלל לא מופיעים בספר. בנוסף, חוטא הניתוח בהתעלמות מוחלטת מגורמים חומריים - הוא אינו מזכיר נדבכים החיוניים לניתוח המציאות בשטחים הכבושים כגון כלכלת הכיבוש, תעשיית הנשק הישראלית והסללת מעמדות נמוכים למגורים בהתנחלויות.

לוסטיק ממשיך בהתעלמותו הבוטה מהיבטים חשובים אלה גם בשרטוט המתווה העתידי המוצע. הספר כלל אינו מעלה את השאלה כיצד ייראו היחסים הכלכליים בין הלאום היהודי העשיר ללאום הפלסטיני המנושל בגבולות מדינה דו-לאומית. זאת, משום שיחסים אלה לא ניתן לדמיין אלא כצורה נוספת של ניצול. אפילו תנועת ה-BDS, אותה סוקר הספר באהדה, מתוארת בו כתנועה רעיונית ודיפלומטית בלבד, ולא כתנועה המקדמת חרם וסנקציות על ישראל במטרה לפגוע בראש ובראשונה בכלכלתה.

פנטזיה נעימה איננה מתווה

ניתוחו של לוסטיק מתקבל על הדעת כל עוד הוא מוצע כחזון פרובוקטיבי אפשרי במסגרת חיבור פוליטי קצר, פולמוסי וברור, ולא כספר מדעי. אולם הדיון הופך מטריד באופן בלתי נסלח כאשר חוזה לוסטיק את עתיד המרחב בעשורים הקרובים. לפיו, כבר כיום שורר בין הים לירדן משטר אחד: מדינת אפרטהייד דו-לאומית. לדעתו, מצב זה אינו יכול להימשך לאורך זמן, משום שהוא נידון להוביל לזהות בין שאיפותיהן של קבוצות יהודיות לבין אלה של קבוצות פלסטיניות שונות, ובכך לחזק את מעמדן של האחרונות.

עם הזמן, חוזה לוסטיק, תאפשר המדינה הפלסטינית לתבוע עוד ועוד זכויות, עד שבהדרגה תהפוך ישראל ממדינה יהודית ודכאנית למדינה דו-לאומית ושוויונית. כך, למשל, מסביר לוסטיק את חיזורי נתניהו ובנט אחר רע"ם כביטוי של מצב דו-לאומי בו נאלץ הימין לתת לגיטימציה לפלסטינים באופן יותר שכיח ומשמעותי מבעבר.

הצגת תרחיש זה לא כגירוי מחשבתי, אלא כתהליך היסטורי בלתי נמנע, הוא ניתוח שאין אלא לכנותו הזוי. נוכח המתח השורר בין יהודים לפלסטינים תחת השלטון הנוכחי - מדוע מניח לוסטיק כי הוא ייפתר דווקא בדמוקרטיזציה, ולא, למשל, במלחמת אזרחים? אלא שכאמור, במסגרת הניתוח מדלג לוסטיק על ההווה, ולכן מתעלם מכך שמערכת היחסים כיום בין ישראלים לפלסטינים אינה מסמנת התקרבות - אלא העמקה של הדיכוי והגזל, דרך חזיון התנחלויות, הקמת מאחזים ועלייה ברף האלימות.

ספרו של לוסטיק אכן מצליח לגרות את הדמיון בצורה פרובוקטיבית ומרעננת, אולם הוא כלל אינו משכנע בטענתו העיקרית. אם, לפי לוסטיק, מותר להציע פתרונות פוליטיים הגונים שיישומם אינו מציאותי בשלב זה - על אחת כמה וכמה, לא ברור מדוע הוא אינו מקבל את הפתרון הרחוק אך הצודק של שתי מדינות לשני עמים, ישראל ופלסטיין.

גולי דולב-השילוני

מפרדיגמה אבודה לפתרון בר-קיימא

"הפרדיגמה האבודה" מאת איאן לוסטיק (רסלינג, 2022, תרגום מאנגלית, 230 עמ'), הוא ספר נוסף בסוגת ההתפכחות מפתרון שתי המדינות. ברשימת הספרים מהשנים האחרונות המציעים מהלך דומה: "הארץ שמעבר להרים" מאת ניר ברעם (2016); "Beyond The Two-State Solution" מאת יונתן כותאב (2020).

בספרו מנסה לוסטיק גם הוא לטעון כי חלוקת הארץ לשתי מדינות על בסיס גבולות 1967 אינה אפשרית. במקביל, הוא טוען כי מדינה אחת, דו-לאומית ודמוקרטית, אינה פתרון מעשי שיש לקדם, אלא מעין תהליך בלתי נמנע, אליו תגלוש מדינת האפרטהייד הישראלית בהדרגה.

ישראל: יותר מקולוניה אמריקאית?

למסקנתו המופרכת של לוסטיק אתיחס בהמשך הרשימה. לפני כן אסקור את מהלך הדיון המוצג בו. ברובו, מציג הספר סקירה היסטורית נהירה, שבמהלכה מונה המחבר כמה סיבות להתגבשותה של סרכנות השלום הישראלית. בין הסיבות: הפירוש הציוני של זיכרון השואה והברית הצבאית והכלכלית בין ארצות-הברית לישראל. לוסטיק, אקדמאי אמריקאי-יהודי, מרחיב בעניין זה, ומעלה טענה פרובוקטיבית לפיה לא נכון לאפיין את ישראל כ"בסיס אמריקאי" במזרח התיכון. למעשה, הוא טוען, חוגי ימין יהודיים כופים על ארצות

החברה משמעות מיוחדת. זאת, נוכח ניסיונות הדמוניזציה והדה-לגיטימציה שסופגים האזרחים הערבים בישראל מצד חוגים גזעניים.

אתה כותב טור שבועי ב"הארץ" - באלו אופנים שונה כתיבה ספרותית מכתבת מאמר?

ספרות היא שיח אינטימי. היא אינה נכתבת כדי לנהל דיון, ולא כדי להתפלמס עם האחר להפריך את טיעוניו או להציג עמדה שונה משלו. על כן ניתן לומר שהספרות מסוגלת לקרב אליך את האחר יותר מכל צורה אחרת של שיח אינטלקטואלי או פוליטי. כוחה של הספרות בכך שהיא מציגה דמויות אנושיות, שאפשר למצוא כמותן גם בחברות אחרות. לכן, לדעתי, קיימת חשיבות רבה ליידע את האחר ולהעשירו בנוגע לחיינו, לשאיפותינו, לחלומותינו ולבעיותינו. הספרות מאפשרת לנו לכתוב על עצמנו בכנות ובפתיחות.

כיצד אתה מגבש את גיבורי הרומנים שלך?

הגיבורים והגיבורות ביצירותי הם חלק מהסביבה בה אני חי. אלה דמויות ארציות - אנשים רגילים שהציבור לא מבחין בהם כאשר הם עוברים ברחוב: ייתכן שלאיש או לאישה היושבים לידנו במרפאה, בבנק או בבית הקפה ישנו סיפור חיים מרתק שרק מחכה להיות מסופר. לכן אני מנסה להוציא את הפנינים האלה מן החושך אל האור.

כיצד התקבל הרומן בקרב קוראי העברית?

אני מקבל תגובות רבות בעיתונים ובבלוגים, אבל גם רשמים אישיים ישירות מהקוראים עצמם. לדעתי הרבה יהודים כמהים להכיר את החברה הערבית יותר לעומק - לא רק כצופים מבחוץ, אלא גם מנקודת מבט שמספרת מתוכה. אני חושב שרק הספרות מסוגלת למלא את המשאלה הזו.

נמרוד עובד

ביחד, העם, לא יוכנע לעולם!

"העם המאוחד הוא בלתי-מנוצח!" : במלים אלה נפתח שיר המחאה המפורסם של הזמר הצ'ילאי סרחיו אורטגה מ-1970, שהפך להמנון מתנגדי הדיקטטורה בצ'ילה ובגלות, ואומץ ע"י תנועות מחאה רבות ברחבי העולם. השיר שימש גם כבסיס ליצירה ענקית לפסנתר מאת המלחין האמריקאי פרדריק ז'בסקי, שכתב עליו אוסף של 36 וריאציות, האורכות כשעה. ז'בסקי, שחי בגלות פוליטית ממולדתו והלך לעולמו לאחרונה, התייחד בניסיונו לחבר את עולם האוונגרד המוזיקלי למאבקים פוליטיים שמאליים ברחבי העולם, ממאבקי השחורים בארה"ב ועד המאבק בדיקטטורה בצ'ילה. כל וריאציה היא בסגנון שונה, ממוזיקה אטונלית ועד ג'אז ומינימליזם, אך כולן קשורות לשיר בצורה ברורה. וריאציות מסוימות שומרות על המנגינה ומחליפות את ההרמוניה, בעוד שאחרות שומרות על המסגרת ההרמונית ומפרקות את המנגינה לחלוטין ומקשות על זיהוי התבנית המלודית המקורית. בנוסף לשיר, מופיעים אזכורים קצרים לשירים הסוציאליסטיים "בנדרה רוסה" ו-"שיר הסולידריות" מאת קורט וייל. רבות מן הווריאציות הן וירטואוזיות ביותר, ומתחרות במודע בקשיים של וריאציות גולדברג, שהיא המודל ליצירה.

הפסנתרן אמרי טלגס ינגן את היצירה בביצוע מלא לראשונה בישראל. הקונצרטים יתקיימו ביום רביעי הקרוב, 8 ביוני (תל אביב, סטודיו אנט, 20:30); 9 ביוני (אוניברסיטת חיפה, משכן הכט, 19:00); וב-11 ביוני (קיבוץ שער העמקים, טחנת הקמח, 20:00).

"תמאם מכחול המנוחה" (צילום: עם עובד)

ריאיון עם הסופר עודה בשאראת

לכתוב על עצמנו בכנות ובפתיחות

הסופר והעיתונאי ("הארץ") עודה בשאראת, לשעבר מזכיר חדר"ש, פרסם את ספרו השלישי בשפה העברית: "תמאם מכחול המנוחה" (הוצאת עם עובד, ינואר 2022, 195 עמ'). בשאראת חיבר את הרומן בערבית ותרגם אותו לעברית בעצמו. גיבור הרומן הוא ג'וואד, גבר בן 60 שפרש מעבודתו במשרד ממשלתי, אשר נתקל במודעת האבל על מות אהובת נעוריו - תמאם מכחול.

לרומן מאת בשאראת, יליד 1958 ותושב יפיע, קדמו הרומנים "חוצות זתוניא" ו"דוניא". הסופר חיבר גם את ספר הילדים "אל תגנבו לי את התור", אשר ראה אור בעברית בהוצאת כתר. מופיד צידאווי, עורך הירחון הספרותי "אל-אצלאח" ("התיקון"), שוחח עם בשאראת על "תמאם מכחול המנוחה". להלן קטעים מהריאיון שפורסם בשפה הערבית באפריל.

ספר לנו על הרומן ועל הדמות המרכזית...

גיבור הרומן הוא ג'וואד עבדאללה, קשיש מנצרת שנתקל במקרה במודעת אבל המשנה את מהלך חייו. לאחר שהשתתף בלווייתת של תמאם מכחול, אהובתו הראשונה, הוא יוצא למסע בעקבות מסלול חייה. ההיכרות בין השניים קרתה שלושים שנה קודם לכן, והקשר ביניהם נותק לאחר תקופה קצרה. מסע החיפוש שעורך ג'וואד מאלץ אותו להתמודד עם עברו ולהיזכר באירועים דרמטיים שעיצבו את חייו.

מהם לדעתך תפקידיה של הספרות בחברה?

ספרות אינה מותרות שאפשר להתקיים בלעדיה, אלא יסוד חיוני בקיום האנושי. כל חברה זקוקה לקול שיבטא את זרמיה התת-קרקעיים ושיחשוף את מה מתרחש בחדרי חדרים ובחצר האחורית. הספרות מעניקה לחברה פנים אנושיים וכך מאפשרת לקורא לחוות את המכלול המרכיב אותה. בהקשר המקומי שלנו, נוגעת להיבט של חשיפת השיח הפנימי מתוך

נשים קורבנות הפשיעה

בחפיפה, זכה המקרה לטיפול שונה מצד המשטרה, שהגיעה תוך 24 שעות לנאשם. בני המשפחות רוצים לדעת מי רצח את יקיריהם ורוצים שהפושע יעמוד לדין.

נציגת עמותת נשים נגד אלימות, רולא ח'לאילי, הדגישה: "נשים ערביות במדינה מרגישות שאין להן ביטחון אישי. גם אין אפשרות לחקור את הנושא מבלי להיות מאוימות אישית וחברתית. הרוצחים מנסים לסתום פיות, ועורכות המחקרים נותרות חסרות הגנה". נציגת איתך – משפטניות למען צדק חברתי, עו"ד חנאן אלסאנע, הוסיפה: "הנפגעות מהפשיעה מתמודדות עם מצוקות גם בהיבט של רווחה ונפש. למשל, הפשיעה מונעת מנשים בדואיות להשתלב בשוק העבודה ולהיות נוכחות במרחב הציבורי".

לדברי ד"ר מהא סבאח, חברת סגל באוניברסיטת בן גוריון: "ישנן נשים החיות בזוגיות אלימה בלי אפשרות לצאת ממנה. אם האישה בוחרת לסיים את הנישואין – חייה נגמרו. במקביל, נשים שיעזו להגיש תלונה על זוגיות אלימה יחוו יחס מעליב ומזלזל מצד המשטרה".

ח"כ תומא-סלימאן סיכמה את הדיון בציינה: "בתקופה האחרונה מתחוללים כמה שינויים, וסוף-סוף מבצעת המשטרה חלק מהאכיפה. הרשויות מוכיחות שיש יכולת לעשות, ושלחץ ציבורי מניב תוצאות. זעקת הנשים צריכה להישמע תמיד, ולא נרפה עד שנוכל להיות בביטחון. פנתי בעבר לראש הממשלה ולשר לביטחון הפנים בבקשה לצמצם את מתן הרישיונות לנשק, ולמנוע את זליגתו למרחב הציבורי. בנוסף, יש לגבש תוכנית להגנה על עדים עבור נשים ערביות ולהבטיח הרחבה של היעוץ המשפטי, כך שנפגעות עבירה או בנות משפחה של קורבנות יכלו ליווי משפטי".

יואב סגלוביץ, סגן השר לביטחון הפנים, וח"כ עאידה תומא-סלימאן בוחנה לקידום מעמד האישה (צילום: הכנסת)

הוועדה לקידום מעמד האישה דנה השבוע (30.5) בהשפעת הפשיעה בחברה הערבית על נשים ערביות. בישיבה שהוקדשה לנושא השתתף סגן השר לביטחון הפנים, יואב סגלוביץ. בפתח הישיבה אמרה יו"ר הוועדה, ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש – הרשימה המשותפת) כי ההיבט המגדרי נעדר מן השיח על הפשיעה. עוד ציינה כי מעורבותם של נשים בפשיעה היא נמוכה, אולם הפגיעות בהן כתוצאה ממנה גבוהות מאוד.

יו"ר נעמת במרחב הגליל המרכזי, חתאם ואכד, סיפרה על פעילות "פורום אימהות למען החיים", המקדם מאבקים בכל החזיתות. לאחרונה פועל הפורום להעלאת המודעות למעשי הרצח, ולהפעלת לחץ על הרשויות כדי שיביאו את הרוצחים לדין.

במהלך הישיבה שיתפו כמה נשים את סיפורן האישי, ותיארו את האובדן הקשה שחוו עקב רצח בני משפחותיהן: סוהילה עדס סיפרה על אובדן בנה שנרצח בעת שהלך לאכול פיצה עם חבר; כפאח אגבאריה סיפרה על שישה מבני משפחתה שנרצחו והותירו אחריהם 17 ילדים יתומים; זריה נסרה סיפרה על רצח בנה והביעה חשש מכך שילדיה ינסו לנקום בשני הרוצחים שעדיין מסתובבים חופשי; מונא חליל סיפרה על בנה היחיד שנרצח בשכונת חליסה בחיפה.

סגן השר סגלוביץ הגיב לדבריהן באומרו: "התפקיד שלי הוא לייצר שינוי ולהכניס את הרוצחים לכלא, אבל בצד זאת צריך להוביל שינוי חברתי. עבריינים צריכים להיות מוקעים הן מצד בני משפחותיהם הן מצד החברה הערבית והחברה בכלל. המדינה רוצה וחייבת לעשות שינוי – אין לנו דרך אחרת. בשנת 2022 חלה ירידה של 30 אחוז במקרי הרצח בחברה הערבית ביחס לאשתקד. עם זאת, חשוב גם להביא לעלייה בשיעור התיקים המפוענחים. נמשיך לעשות כל שביכולתנו על מנת לשנות מציאות בלתי נסבלת זו".

על כך העיר יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה (חד"ש): "מספר הנרצחים בשנה האחרונה ירד ביחס לארבע השנים הקודמות, ואני מקווה שהמגמה הזו תימשך. אני מאמין שלסגן השר יש רצון טוב ושהוא מנסה לקדם שינוי. עם זאת, קיימת בעיה מערכתית עמוקה – לא רואים באזרחים הערבים אזרחים של ממש. כאשר נרצח אזרח יהודי בשכונת חליסה

מק"י - הוועד המרכזי

סדרת מפגשים לדיון בכיבוש ובאופק הפוליטי לפתרון הסוגיה הפלסטינית

מפגש ראשון יתקיים ביום רביעי, 8.6 בשעה 18:00, באולם מדרגות המרוניטים בחיפה; נדרש רישום מוקדם

מועדון הגדה השמאלית

פתיחת התערוכה

"מראה מראה" / חגית אונמני רובינשטיין

יום חמישי, 2.6, בשעה 20:00

השבוע באתר "זו הדרך"

פרסום הפרוטוקולים ממשפט טבח כפר קאסם, חוק איסור פרסום מוצרי טבק, ועוד...

zoha.org.il

ח"ד 26205, ח"א 6126102, טל' 03-6293944, zohaderekh@gmail.com

אתר זו הדרך zoha.org.il :מק"י maki.org.il info@maki.org.il